

ΑΣΥΜΠΤΩΤΕΣ ΤΗΣ C_f

Η ευθεία $x = x_0$ ($x_0 \in \mathbb{R}$) είναι κατακόρυφη ασύμπτωτη της γραφικής παράστασης της συνάρτησης f όταν ισχύει:

$$\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = \pm\infty \quad \text{ή} \quad \lim_{x \rightarrow x_0^-} f(x) = \pm\infty \quad \text{ή} \quad \lim_{x \rightarrow x_0^+} f(x) = \pm\infty$$

Η ευθεία $y = y_0$ ($y_0 \in \mathbb{R}$) είναι οριζόντια ασύμπτωτη της γραφικής παράστασης της συνάρτησης f όταν ισχύει:

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = y_0 \quad \text{ή} \quad \lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = y_0$$

Η ευθεία $y = \lambda x + \mu$ ($\lambda, \mu \in \mathbb{R}$) είναι πλάγια ασύμπτωτη της γραφικής παράστασης της συνάρτησης f όταν ισχύει:

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} [f(x) - (\lambda x + \mu)] = 0 \quad \text{ή} \quad \lim_{x \rightarrow -\infty} [f(x) - (\lambda x + \mu)] = 0$$

Η ευθεία $y = \lambda x + \mu$ ($\lambda, \mu \in \mathbb{R}$) είναι πλάγια ασύμπτωτη της γραφικής παράστασης της συνάρτησης f στο $-\infty$ τότε ισχύει:

$$\lambda = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{f(x)}{x} \quad \text{και} \quad \mu = \lim_{x \rightarrow -\infty} [f(x) - \lambda x]$$

Η ευθεία $y = \lambda x + \mu$ ($\lambda, \mu \in \mathbb{R}$) είναι πλάγια ασύμπτωτη της γραφικής παράστασης της συνάρτησης f στο $+\infty$ τότε ισχύει:

$$\lambda = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{f(x)}{x} \quad \text{και} \quad \mu = \lim_{x \rightarrow +\infty} [f(x) - \lambda x]$$

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

1.

Να βρεθούν οι ασύπτωτες της γραφικής παράστασης της συνάρτησης $f(x) = 2x + \frac{1}{x^2}$

$$f(x) = 2x + \frac{1}{x^2}$$

Το πεδίο ορισμού της f είναι το $(-\infty, 0) \cup (0, +\infty)$

Κατακόρυφη ασύπτωτη:

$$\lim_{x \rightarrow 0} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0} (2x + \frac{1}{x^2}) = 2 \lim_{x \rightarrow 0} x + \lim_{x \rightarrow 0} \frac{1}{x^2} = 2 \cdot 0 + \infty = +\infty$$

Άρα η C_f έχει κατακόρυφη ασύμπτωτη την $x = 0$

Πλάγιες και οριζόντιες ασύμπτωτες

$$\begin{aligned} \lambda &= \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{f(x)}{x} = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{2x + \frac{1}{x^2}}{x} = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \left(\frac{2x}{x} + \frac{\frac{1}{x^2}}{x} \right) = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \left(2 + \frac{1}{x^3} \right) = \\ &= 2 + \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{1}{x^3} = 2 + 0 = 2 \end{aligned}$$

$$\mu = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} [f(x) - \lambda x] = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \left(2x + \frac{1}{x^2} - 2x \right) = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{1}{x^2} = 0$$

Άρα η C_f έχει ασύμπτωτη την $y = \lambda x + \mu$ δηλ. την ευθεία

$$y = 2x$$

2.

Να βρεθούν οι ασύπτωτες της γραφικής παράστασης της συνάρτησης $f(x) = \frac{\ln x}{x}$

Το πεδίο ορισμού της f είναι το $(0, +\infty)$

Κατακόρυφη ασύπτωτη:

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\ln x}{x} = \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{1}{x} \ln x = (+\infty)(-\infty) = -\infty$$

Άρα η C_f έχει κατακόρυφη ασύπτωτη την $x = 0$

Πλάγιες και οριζόντιες ασύμπτωτες:

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{f(x)}{x} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\frac{\ln x}{x}}{x} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\ln x}{x^2}$$

Επειδή $\lim_{x \rightarrow +\infty} \ln x = \lim_{x \rightarrow +\infty} x^2 = +\infty$ από τον κανόνα του

De' Hospital θα έχω:

$$\lambda = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{f(x)}{x} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\ln x}{x^2} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{(\ln x)'}{(x^2)'} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\frac{1}{x}}{2x} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{1}{2x^2} = 0$$

$$\mu = \lim_{x \rightarrow +\infty} [f(x) - \lambda x] = \lim_{x \rightarrow +\infty} \left[\frac{\ln x}{x} - 0 \cdot x \right] = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\ln x}{x}$$

Επειδή $\lim_{x \rightarrow +\infty} \ln x = \lim_{x \rightarrow +\infty} x^2 = +\infty$ από τον κανόνα του

De' Hospital θα έχω:

$$\mu = \lim_{x \rightarrow +\infty} [f(x) - \lambda x] = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\ln x}{x} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{(\ln x)'}{(x)'} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\frac{1}{x}}{1} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{1}{x} = 0$$

Άρα η C_f έχει ασύπτωτη την $y = \lambda x + \mu$ δηλ. την ευθεία

$$y = 0$$

3.

Να βρεθούν οι πλάγιες ασύμπτωτες της γραφικής παράστασης της συνάρτησης $f(x) = \sqrt{x^2 + 1}$

$$D_f = \{x \in \mathbb{R} : x^2 + 1 \geq 0\}$$

$$x^2 \geq 0 \Rightarrow x^2 + 1 \geq 1 > 0 \Rightarrow x^2 + 1 > 0$$

$$\text{Οπότε : } D_f = \mathbb{R}$$

$$\text{Αν } x \rightarrow +\infty \Rightarrow x > 0 \Rightarrow |x| = x$$

$$\lambda = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{f(x)}{x} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\sqrt{x^2 + 1}}{x} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\sqrt{x^2(1 + \frac{1}{x^2})}}{x} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\sqrt{x^2} \sqrt{1 + \frac{1}{x^2}}}{x} =$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{|x| \sqrt{1 + \frac{1}{x^2}}}{x} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x \sqrt{1 + \frac{1}{x^2}}}{x} = \lim_{x \rightarrow \infty} \sqrt{1 + \frac{1}{x^2}} = \sqrt{1 + \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x^2}} = 1$$

$$f(x) - \lambda x = \sqrt{x^2 + 1} - x = \sqrt{x^2(1 + \frac{1}{x^2})} - x = \sqrt{x^2} \sqrt{1 + \frac{1}{x^2}} - x =$$

$$= |x| \sqrt{1 + \frac{1}{x^2}} - x = x \sqrt{1 + \frac{1}{x^2}} - x = x(\sqrt{1 + \frac{1}{x^2}} - 1)$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} x = +\infty, \lim_{x \rightarrow \infty} (\sqrt{1 + \frac{1}{x^2}} - 1) = \sqrt{1 + \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x^2}} - 1 = 0$$

$$f(x) - \lambda x = \frac{(\sqrt{x^2 + 1} - x)(\sqrt{x^2 + 1} + x)}{\sqrt{x^2 + 1} + x} = \frac{(\sqrt{x^2 + 1})^2 - x^2}{\sqrt{x^2(1 + \frac{1}{x^2})} + x} =$$

$$= \frac{x^2 + 1 - x^2}{|x| \sqrt{1 + \frac{1}{x^2}} + x} = \frac{1}{x \sqrt{1 + \frac{1}{x^2}} + x} = \frac{1}{x(\sqrt{1 + \frac{1}{x^2}} + 1)} = \frac{1}{x} \frac{1}{\sqrt{1 + \frac{1}{x^2}} + 1}$$

$$\mu = \lim_{x \rightarrow \infty} [f(x) - \lambda x] = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x} \frac{1}{\sqrt{1 + \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x^2}} + 1} = 0$$

Άρα η C_f έχει ασύμπτωτη την $y = \lambda x + \mu$ δηλ. την ευθεία

$$y = x$$

$$\text{Αν } x \rightarrow -\infty \Rightarrow x < 0 \Rightarrow |x| = -x$$

$$\begin{aligned} \lambda &= \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{f(x)}{x} = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{\sqrt{x^2+1}}{x} = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{\sqrt{x^2(1+\frac{1}{x^2})}}{x} = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{\sqrt{x^2} \sqrt{1+\frac{1}{x^2}}}{x} = \\ &= \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{|x| \sqrt{1+\frac{1}{x^2}}}{x} = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{-x \sqrt{1+\frac{1}{x^2}}}{x} = - \lim_{x \rightarrow -\infty} \sqrt{1+\frac{1}{x^2}} = -\sqrt{1+\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{1}{x^2}} = -1 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} f(x) - \lambda x &= \sqrt{x^2+1} + x = \sqrt{x^2(1+\frac{1}{x^2})} + x = \sqrt{x^2} \sqrt{1+\frac{1}{x^2}} + x = \\ &= |x| \sqrt{1+\frac{1}{x^2}} + x = -x \sqrt{1+\frac{1}{x^2}} - x = x(-\sqrt{1+\frac{1}{x^2}} + 1) \end{aligned}$$

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} x = -\infty, \lim_{x \rightarrow -\infty} (-\sqrt{1+\frac{1}{x^2}} + 1) = -\sqrt{1+\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{1}{x^2}} + 1 = 0$$

$$\begin{aligned} f(x) - \lambda x &= \frac{(\sqrt{x^2+1}+x)(\sqrt{x^2+1}-x)}{\sqrt{x^2+1}-x} = \frac{(\sqrt{x^2+1})^2 - x^2}{\sqrt{x^2(1+\frac{1}{x^2})}-x} = \\ &= \frac{x^2+1-x^2}{|x| \sqrt{1+\frac{1}{x^2}} - x} = \frac{1}{-x \sqrt{1+\frac{1}{x^2}} - x} = \frac{1}{-x(\sqrt{1+\frac{1}{x^2}} + 1)} = -\frac{1}{x} \frac{1}{\sqrt{1+\frac{1}{x^2}} + 1} \end{aligned}$$

$$\mu = \lim_{x \rightarrow -\infty} [f(x) - \lambda x] = -\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{1}{x} \frac{1}{\sqrt{1+\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{1}{x^2}} + 1} = 0$$

Άρα η C_f έχει ασύμπτωτη την $y = \lambda x + \mu$ δηλ. την ευθεία

$$y = -x$$

4.

$$\text{Δίνεται η συνάρτηση } f(x) = \frac{(a-1)x^2 + \beta x + 5}{3x + \gamma} \text{ με } a, \beta, \gamma \in \mathbb{R}$$

Να βρεθούν τα a, β, γ ώστε η C_f να έχει ασύμπτωτες τις

$$\text{ευθείες } x = -2 \text{ και } y = 3$$

$$D_f = \{x \in \mathbb{R} : 3x + \gamma \neq 0\}$$

$$\text{Θεωρώ την εξίσωση: } 3x + \gamma = 0 \Leftrightarrow 3x = -\gamma \Leftrightarrow \frac{3x}{3} = \frac{-\gamma}{3} \Leftrightarrow x = -\frac{\gamma}{3}$$

$$x \in D_f \Leftrightarrow 3x + \gamma \neq 0 \Leftrightarrow x \neq -\frac{\gamma}{3} \Leftrightarrow x \in (-\infty, -\frac{\gamma}{3}) \cup (-\frac{\gamma}{3}, +\infty)$$

$$D_f = (-\infty, -\frac{\gamma}{3}) \cup (-\frac{\gamma}{3}, +\infty)$$

Η συνάρτηση f είναι συνεχής στο $(-\infty, -\frac{\gamma}{3}) \cup (-\frac{\gamma}{3}, +\infty)$

Η συνάρτηση f έχει κατακόρυφη ασύμπτωτη την $x = -2$

Οπότε $\lim_{x \rightarrow -2} f(x) = \pm\infty$ ή $\lim_{x \rightarrow -2^-} f(x) = \pm\infty$ ή $\lim_{x \rightarrow -2^+} f(x) = \pm\infty$ Άρα:

$$-\frac{\gamma}{3} = -2 \Leftrightarrow \frac{\gamma}{3} = 2 \Leftrightarrow \gamma = 2 \cdot 3 \Leftrightarrow \gamma = 6$$

Η συνάρτηση f έχει όριζόντια ασύμπτωτη την $y = 3$. Άρα θα έχω:

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = 3 \text{ ή } \lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = 3$$

Έστω: $a - 1 \neq 0$

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) &= \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{(a-1)x^2 + \beta x + 5}{3x + \gamma} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{(a-1)x^2}{3x} = \frac{a-1}{3} \lim_{x \rightarrow +\infty} x = \\ &= \frac{a-1}{3} (+\infty) = \begin{cases} +\infty, a-1 > 0 \\ -\infty, a-1 < 0 \end{cases} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) &= \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{(a-1)x^2 + \beta x + 5}{3x + \gamma} = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{(a-1)x^2}{3x} = \frac{a-1}{3} \lim_{x \rightarrow -\infty} x = \\ &= \frac{a-1}{3} (-\infty) = \begin{cases} -\infty, a-1 > 0 \\ +\infty, a-1 < 0 \end{cases} \end{aligned}$$

Άτοπο γιατί $\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = 3$ ή $\lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = 3$. Συνεπώς: $a - 1 = 0 \Leftrightarrow a = 1$

$$f(x) = \frac{(a-1)x^2 + \beta x + 5}{3x + \gamma} = \frac{(1-1)x^2 + \beta x + 5}{3x + 6} = \frac{\beta x + 5}{3x + 6}$$

$$\lim_{x \rightarrow \pm\infty} f(x) = 3 \Leftrightarrow \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{\beta x + 5}{3x + 6} = 3 \Leftrightarrow \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{\beta x}{3x} = 3 \Leftrightarrow \frac{\beta}{3} = 3 \Leftrightarrow \beta = 3 \cdot 3$$

$$\Leftrightarrow \beta = 9$$

5.

Αν για μια συνάρτηση $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ ισχύει ότι :

$$2x+3 \leq f(x) \leq \frac{2x^3+3x^2+1}{x^2} \text{ για κάθε } x \in \mathbb{R}^*$$

Να αποδείξετε ότι η f έχει πλάγια ασύμπτωτη

$$2x+3 \leq f(x) \leq \frac{2x^3+3x^2+1}{x^2} \Leftrightarrow 2x+3 \leq f(x) \leq \frac{2x^3}{x^2} + \frac{3x^2}{x^2} + \frac{1}{x^2}$$

$$\Leftrightarrow 2x+3 \leq f(x) \leq 2x+3 + \frac{1}{x^2} \Leftrightarrow 0 \leq f(x) - 2x - 3 \leq \frac{1}{x^2}$$

$$\begin{cases} 0 \leq f(x) - (2x+3) \leq \frac{1}{x^2}, x \neq 0(1) \\ \lim_{x \rightarrow \infty} 0 = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x^2} = 0 \end{cases}$$

Απο τις σχέσεις (1) , (2) σύμφωνα με το κριτήριο της παρεμβολής θα έχω : $\lim_{x \rightarrow \infty} [f(x) - (2x+3)] = 0$ Άρα η ευθεία $y = 2x+3$ είναι πλάγια ασύμπτωτη της C_f

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1.

Να βρεθούν οι ασύπτωτες της γραφικής παράστασης της συνάρτησης $f(x) = 3x + \frac{1}{x^2}$

2.

Να βρεθούν οι ασύπτωτες της γραφικής παράστασης της συνάρτησης $f(x) = \frac{\ln 2x}{x}$

3.

Να βρεθούν οι πλάγιες ασύπτωτες της γραφικής παράστασης της συνάρτησης $f(x) = \sqrt{x^2+4}$

4.

Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = \frac{(2a-1)x^2 + \beta x + 5}{x + \gamma}$ με $\alpha, \beta, \gamma \in \mathbb{R}$

Να βρεθούν τα α, β, γ ώστε η C_f να έχει ασύμπτωτες τις ευθείες $x = -2$ και $y = 3$

5.

Αν για μια συνάρτηση $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ ισχύει ότι:

$$2x + 4 \leq f(x) \leq \frac{2x^3 + 4x^2 + 1}{x^2} \text{ για κάθε } x \in \mathbb{R}^*$$

Να αποδείξετε ότι η f έχει πλάγια ασύμπτωτη

6.

Αν $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ μια συνεχής συνάρτηση για την οποία ισχύει

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{xf(x) + 3x^2}{\sqrt{x^2 + 1}} = 2$$

Να βρείτε την ασύμπτωτη της C_f στο $-\infty$

Υποδειξη:

$$\frac{xf(x) + 3x^2}{\sqrt{x^2 + 1}} = g(x), \lim_{x \rightarrow -\infty} g(x) = 2, x \rightarrow -\infty \Rightarrow x < 0$$

$$\frac{xf(x) + 3x^2}{\sqrt{x^2 + 1}} = g(x) \Leftrightarrow f(x) = \frac{g(x)\sqrt{x^2 + 1} - 3x^2}{x}$$

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{f(x)}{x} = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{g(x)\sqrt{x^2 + 1} - 3x^2}{x^2} = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{g(x)|x|\sqrt{1 + \frac{1}{x^2}} - 3x^2}{x^2} =$$

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{g(x)(-x)\sqrt{1 + \frac{1}{x^2}} - 3x^2}{x^2} = -\lim_{x \rightarrow -\infty} g(x) \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{1}{x} \lim_{x \rightarrow -\infty} \sqrt{1 + \frac{1}{x^2}} - 3 = -3$$

$$\mu = \lim_{x \rightarrow -\infty} [f(x) - \mu x] = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{g(x)\sqrt{x^2 + 1} - 3x^2 + 3x^2}{x} =$$

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{g(x)|x|\sqrt{1 + \frac{1}{x^2}}}{x} = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{g(x)(-x)\sqrt{1 + \frac{1}{x^2}}}{x} = -\lim_{x \rightarrow -\infty} g(x) \lim_{x \rightarrow -\infty} \sqrt{1 + \frac{1}{x^2}} = -2$$

7.

Να βρεθούν οι ασύπτωτες της γραφικής παράστασης της συνάρτησης $f(x) = \frac{\ln 3x}{x}$

8.

Να βρεθούν οι πλάγιες ασύπτωτες της γραφικής παράστασης της συνάρτησης $f(x) = \sqrt{x^2 + 9}$

9.

Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = \frac{(a-1)x^2 + 2\beta x + 5}{3x + \gamma}$ με $\alpha, \beta, \gamma \in \mathbb{R}$

Να βρεθούν τα α, β, γ ώστε η C_f να έχει ασύμπτωτες τις ευθείες $x = -2$ και $y = 3$

10.

Αν για μια συνάρτηση $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ ισχύει ότι:

$$5x + 2 \leq f(x) \leq \frac{5x^3 + 2x^2 + 1}{x^2} \text{ για κάθε } x \in \mathbb{R}^*$$

Να αποδείξετε ότι η f έχει πλάγια ασύμπτωτη